

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a" ese:
Joi'a și Duminec'a.

Pretulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. correspondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 77.

Joi, 25 Septembere 7 Octobre

1880.

Brasiovu 24 Septembere / 6 Octobre.

Déca press'a este mediloculu celu mai de cape-
nenia spre a respaudi lumina in poporu, indem-
nandu-lu și incuragiandu-lu la fapte bune și folo-
tore și sustienendu astfelu contactulu spiritualu
intre factorii nazionali, atunci intrunirile și associa-
tione sunt conditiunea, fara de care nici un'a din
ideile cele bune proclamate și professate prin diare
nu se pôte face trupu.

Este unu terminu modernu politicu, care dice:
„Se socotimu cu factori reali.“ Si in sinulu nos-
tru s'a produsu o adeverata reactiune in contra
„fraseloru frumose, fara basa reala“ și se mani-
festa totu mai multu dorinti'a de a tiené mai multu
contu de giurstarile reale ale poporulu nostru. Ce
va se dica acésta?

A socoti cu factori reali insémna in vieati'a
politica, a aduce in consonantia ideile cu faptele,
a te gandi, candu croiesci planulu, la medilócele
ce ti stau la dispositiune spre esecutarea lui și
mai pre susu de tóte a sci intrebuinti'a aceste
medilóce astfelu, cá se poti ajunge cátu mai
usioru și cátu mai curéndu la scopu.

Scopulu, ce l'amu semnalatu in numerii trecuti
este de a face totu ce ne sta in putintia, cá se
ajungemu la o buna intielegere intre noi, cáci dela
puterea cohesiunei ce se va manifestá in ideile și
faptele nóstre, depinde succesulu ori-carei actiuni
politice-nationale, ce amu intreprinde in viitoriu.
In urmarirea scopulu nostru avemu se contamu cu
doi factori reali principali: cu sistemulu uneltiri-
loru inimice, cari tindu a ne nimici fortiele natio-
nale și a face imposibilu, cá se mai auda odata
in tóta puterea ei vocea poporulu romanu din a-
ceste tieri, apoi cu propriile nóstre slabitiuni, cu
starea desolata interióra, ce ne-a creat'o unu abso-
lutismu constitutiunalu corumpetoriu și unu siru de
erori politice comise din parte-ne intr'unu restempu
de 14 ani.

Grava situatiune in adeveru a te luptá deodata
cu inamiculu din afara și cu celu din cetate! Inse
este óre prim'a data, cá poporulu nostru se vede
amenintiatu de unu asemenea periculu? N'a mai
fostu elu in situatiuni analóge, din cari a esitu
victoriosu?

Ar' fi unu actu de-o lasitate ne mai pomenita
in istori'a popóreloru, déca tocmai intr'unu timpu
cá celu de astadi amu perde curagiulu și puterea
de resistentia, și amu capitula, fara de a fi facutu
macaru o singura incercare seriósa de a contrastá,
cu tóte medilócele iertate și din tóte poterile nóstre,
valuriloru ce voru se ne inghita. Nu, de-o ase-
menea lasitate nu 'lu credemu capabilu pe Romanu
nici atunci candu si-ar' vedé — cum se dice —
mórtea cu ochii. Inse acésta nu eschide cá si
poporulu nostru, cá ori-care altulu, se fia espusu la
biruirile veninóse ale descuragiarei și intimidarei.

Eata inca unu factoru negativu, cu care avemu
se ne luptamu barbatesce spre a poté ajunge la
tine'a dorita. Si cu cáti alti factori positivi și
negativi nu avemu se mai socotimu! Ei bine cum
va se potemu noi portá acésta lupta cu onóre și cu
succesu, cumu va se ajungemu la o deplina intie-
legere și solidara procedere, déca nu vomu cáutá a
ne associa, a ne uni fortiele spirituale și materiale
de cari dispunemu?

Cunóscemu fórte bine greutatile ce avemu se
le intimpinamu sub guvernulu de fačia terroristu,
de câte-ori voimu se ne folosimu și noi de drep-
tulu constitutiunalu de a ne consultá asupra atitu-
dinei nóstre politice. Din tómn'a anului 1865 con-
trarii nostri au lucratu necontenitu numai in direc-
tiunea aceea, cá se ne lipsésca chiaru si de possi-
bilitatea de a mai avé o reprezentantia órecare na-
tionala politica, cáci ei sc'eau fórte bine cá numai
impedecandu ori-ce intielegere intre factorii popo-
rulu nostru și desbinandu-ne voru poté paralisá
fortiele nóstre nationale.

Unu singuru terenu ne-a mai remasu deschisu,
pe care potemu ajunge la órecare intielegere politica
și acésta este terenulu convorbiloru electorale, unu
terenu, de care nu ne-amu folositu pēna acuma
mai de locu, cu tóte cá atitudinea „resisten-
tiei passive“ nu eschidea folosirea lui pēna la unu
punctu órecare. Adunatus'au la câte trei ani asia-
numite conferentie electorale, dér' ce consultari au pre-
mersu acestoru conferentie spre a lamuri ideile
și a creá o basa pentru o intielegere forte, dura-
bila și buna?

Mare este responsabilitatea ce zice in momen-
tele de fačia pe umerii fiacarui Romanu din aceste
tieri, care are anim'a la locu și a invetiatu carte.
O datoria suprema se impune tuturor: de a afá
cátu mai curéndu o modalitate spre a se intruni
toti cáti sunt alegători a unui cercu și a-si alege
unu comitetu séu clubu, care se aiba misiunea de
a representá pe alegătorii romani din acestu cercu
electoralu in afara. Astfelu avendu tóte cercurile
electorale reprezentantiele loru aceste se potu con-
sultá intre olalta și se pôte càstigá, cum amu disu,
o basa pentru conferenti'a viitóre electorale.

Cronic'a evenimenteloru politice.

In siedinti'a dela 30 Sept. a camere i un-
gare membrulu stangei estreme Iosifu Madar-
asz a interpelatu pe ministrulu-presiedinte Tisza
asupra cestiunei Dulciniei. „Se
serie“, dise elu intre altele, „cá Albanesii voiescu
se 'si apere cu arm'a in mana integritatea terito-
riulu. Déca dér' marile poteri s'ar' decide a in-
trebuintia forti'a in contra loru, acésta procedere
ar' fi contrara dreptatii, umanitatii, ba chiaru si
esigentiei timpulu modernu, dupa care nici unu
teritoriu, nici unu poporu se nu fia predatu unei
alte poteri, fara a fi intrebatu; de aceea intreb-
pe ministru-presiedinte și pe guvernulu, déca voiesce
a-si intrebuinti'a influenti'a, spre a impedecá pe ma-
rile poteri de a intrebuinti'a forti'a in contra Alba-
nesiloru in favórea Muntenegrului, și déca guver-
nulu ori-care ar' fi rezultatulu silintieloru sale —
voiesce se asigure camer'a ungara, cá intrebun-
tiandu-se forti'a in contra Albanesiloru nu va par-
ticipá nici-o putere de resbelu ungara la o aseme-
nea mesura? (Aplause in stang'a estrema.)

Sambata a si respunsu d. Tisza la acésta
interpelare. Elu dise, cá terminele inoite, ce i s'au
pusu Pórtelui pentru esecutarea tractatulu internatio-
nalu, dovedescu, cá nici-o putere n'are intentiune de
a portá resbelu cu Turci'a. Ministrulu de esterne
alu monarchiei se silesce de a asigurá intielegerea
européna cátu mai multu in interesulu sustieneri
paci si este sustienutu in privinti'a acésta cu tóte
poterile de cátra guvernulu ungurescu. Nu se pôte
spune inainte, ce se va mai intemplá inca, dér' o
desbarcare de trupe, conformu instruc-
tiuniloru date comandantiloru, este eschisa din si-
rulu possibilitatiloru. Mai departe declara Tisza,
cá cererea interpelantelui, cá guvernulu ungurescu
se garanteze, cá puterea armata ungara nu va in-
trá nicidecum in actiune, este dupa lege și dupa
constitutiune neadmissibila. Guvernulu e datoriu a
veghiá, cá puterea armata a monarchiei se fia in-
trebuintiata numai pentru interesele monarchiei:
Déca acésta se intempla, atunci este imposibilu
cá contingentulu unui statu se se bata, ear' contin-
gentulu celuilaltu nu. — Acestu respunsu s'a luat
la cunoscintia. Bine observa „Sieb. d. Tgbl.“, cá
Madarasz prin interpelarea s'a a datu numai ocaziune
lui Tisza la o declaratiune care va fi bine veduta
la curtea de Vien'a si va contribui la intarirea po-
sitiunei sale!

Cunoscutulu Bela Grünwald, care a para-
situ partid'a guvernulu, din cauza, cá nu a voitu
se primésca proiectele sale de reforma, a interpe-
latu in siedinti'a dela 2 Oct. pe ministru-presie-
dinte Tisza asupra mesuriloru, ce voiesce se le
ie spre a pune stavila defraudá-

ti uniloru in administrarea ba-
niloru orfanali. — Ministrulu-presiedinte
Tisza a respunsu, cá elu isi face datori'a si iea
mesurile necesarie indata ce i se ivesce vr'unu a-
busu. Grünwald declará, cá nu iea la cu-
noscintia respunsulu, cáci i se pare, cá ministrulu
nu s'a ganditu de ajunsu asupra obiectulu (Mis-
care) Vorbitoriulu constata, cá este faptu care ab-
solutu nu se pôte negá, cá la cele mai
multe tribunale orfanale dom-
nesce cea mai mare neorénduie la
si confusiune. Caus'a de capetenia este
defectuós'a organizare a tribunaleloru orfanale, care
face ilusoriu ori-ce controlu seriosu. — Cu tóta
declariatiunea lui Grünwald, dupa o mica replica din
partea d-lui Tisza, camer'a a luat la cunoscintia
cu mare majoritate respunsulu lui.

Cestiunea teatrulu germanu in Bu-
dapest'a a intratu intr'unu nou stadiu. Diarului
„N. Wiener Tagbl.“ i se telegraféza, cá „con-
sululu generalu alu Germaniei
ar' fi fost deodata rechematu dela Pest'a si cá
in loculu lui nu va mai veni altulu. Se crede, cá
acésta rechemare sta in legatura cu cestiunea tea-
trulu.“ In cercurile germane se astépta cu in-
cordare decisiunea ministrulu-presiedinte Tisza in
privinti'a teatrulu germanu. Primariulu din Buda-
pest'a Rath, se dice, staruiesce la ministru in fa-
vórea concessionarei teatrulu. Magistratulu inainte
numai c'unu anu si jumetate a fostu datu directo-
relui Feld gratis unu locu pentru a zidi unu teatru
de véra germanu, motivandu acésta cu considera-
tiunea ce trebuie se-o aiba fačia de poporatiunea
germana. Primariulu ar' voi se-i aduca aminte
ministrulu de acésta, spre alu castigá mai usioru
pentru concessiune.

Pre candu scrieamu aceste rénduri sosese sci-
rea, cá ministrulu-presiedinte Tisza a incuviin-
tiatu conclusul consiliulu municipalu din Buda-
pest'a, prin care se refusa concessiunea
pentru teatrulu germanu. Decisi-
unea ministeriala suna asia: „Apelatiunei nu s'a
potutu satisfacé, deórece dupa liter'a legéi se tiene
de drepturile municipulu, de a dá séu a refusá
concessiuni de teatru. Dupa ce hotarirea represen-
tantiéi orasiulu s'a luat in modu fórte corectu in
sensulu Art. de lege XXXVI. dela 1872 si dupa
ce apelatiunea nu contine nici o motivare legala:
se incuviintiéza hotarirea capitalei.“ — „Necredi-
bilulu“ esclama „Deutsche Ztg.“ s'a intemplatu.
Coloman Tisza nici nu se mai rusinéza inaintea
sentintiei Europei cultivate. Ceea ce voiescu elu,
este, cá prin crudime in contra germanismulu, se
cástige pentru sine instinctele siovinistice ale tierii
sale, care s'a revoltatu asupra coruptiunei admini-
stratiunei in Ungari'a. In lun'a lui Aprile anul
trecutu Iokai provocá junimea Austriei de „a pune
pétra fundamentala pentru o noua bisericu votiva,
unde cele doué nationalitati (Maghiarii și Némtii)
se 'si afe Dumnedieulu iubirei.“ Frumose cuvinte,
déca nu ar' fi fatiarnicia curata. Inainte cu cateva
septemani s'a fost adresatu reuniunea germana-
austriaca de lectura la Iokai cu rogarea, cá se in-
trevina in cestiunea teatrulu. Si ce a facutu
Iokai? Nici nu a tienutu de demnu a respunde
Reuniunei pēna acuma. Aceste sunt urmarile,
cá Iokai si ceilalti Unguri au fost primiti in Vien'a
cu strigari de Hoch! —

Nouele negotiari dintre poteri, causate de opo-
sitiunea Pórtelui și de nehotarita portare a Munten-
egriloru, se fia avutu de resultatu o intielegere,
care, dupa „Memorial diplomatique“, baséza pe
doué puncte: esecutare complecta tractatulu dela
Berlin si mantinerea integritatii teritoriulu o-
tomanu in marginile stabilite de susu disulu
tractatu.

Principie de aceste vage generale s'au accep-
tatu mai de multe ori de cátra marile poteri și
totusi ele nici astadi inca nu sunt intielese asupra

medilóceloru, prin cari ar' trebui se siléscă pe Pórta de a satisface dispositiuniloru tractatului dela Berlin. Bine, că numitul diaru ne linistese si in privint'ă pretinsei „actiuni isolate“ a Angliei in Orientu. nu este inse fiasculu demonstratiunei navale cea mai mare dovéda, că poterile nu sunt intielese intre ele si că fiacare urmaresce planuri secrete si un'ă paraliseza pe alt'ă in executarea lor? In curéndu vomu avé ocasiune de a cunósce si mai de aprópe efectele stralucite ale disei „intielegeri.“

Dupa câte s'au scrisu pēna acuma prin foile romane si straine in cestiunea succesiunei la tronulu romanu trebuia se credemu, că afacerea acést'ă se póte considerá că si aplanata. Corespondentulu din Bucuresci alu diarului „Neue freie Presse“, de ordinariu bine informatu, vine acuma si ne spune, că cu tóte silintiele patriotice ale Domnitoriului Carolu cestiunea succesiunei la tronul intimpina mari pedeci si inca chiaru in — Berlin. „In Bucuresci,“ dice corespondentulu, „se crede, că Berlinulu numai in urm'ă influintiei russesci refusa de a dá concursulu seu la regularea imediata a cestiunei. In aceea-si mesura, in care cei din Bucuresci dorescu, de a desemná inca de pe acuma pe viitoriulu mostenitoriu alu tronului, spre a taiá prospectulu pentru viitoriu ori-carui pretendentu, Russi'a se silesce de-a impedeá că se nu se stabiléscă cu consentimentulu imperatului Germaniei, că tronulu Romaniei in totu casulu va fi mostenitu de către unu printiu din cas'ă Hohenzollern, pentru că Russi'a speréza, că i se va dá inca ocasiunea de a rumpe in trei tíer'ă romanéscă, care o incomodéza atátu de multu, spre a lua Moldov'ă si a dá Dobrogea Bulgariloru. Din punctu de vedere russescu este esplicabilu, că cabinetulu din Petersburg nu voiesce se suferi, că intre Russi'a si noiele sale acuisitiuni — pe cari le guvernéza principele Alesandru pentru Tiarulu — se se stabiléscă in permanentia unu statutu tare si plinu de viitoriu sub sceptrulu casei Hohenzollern: greu potemu inse intielege antipathi'ă cabinetului dela Berlin, de a face ceva pentru consolidarea Romaniei; cu atátu mai puçinu, cu câtu monarchi'ă austro-ungara aliata cu Germani'ă are celu mai mare interesu, de a tiené despartita prin Romani'ă pe Russi'a de noiele sale acuisitiuni intre Dunare si Balcani.“ — Destulu de tristu ar' fi, déca s'ar' adeveri, că cei dela Berlin observa in adeveru o asemenea atitudine față de-o cestiune atátu de importanta pentru paciuc'ă desvoltare a Romaniei; atunci de ce au facutu atáta sfara 'n tíera diarele germane cu intrarea Romaniei in aliant'ă austro-germana? Complimentele, ce pare că voiesce ale face Bismarck Russiei, spre a se pune earasi pe unu pecioru mai amicabilu cu ea, trebuie se de-stepte ingrigiri, in totu casulu dovedescu, că actiile multu laudatei aliantie a Berlinului cu Vien'ă nu prea stau stralucitu, o cauza mai multu pentru că ómeni' de statutu ai Romaniei se fia cu mare bagare de séma in incheierea de „aliantie,“

Inainte de a incheiá revist'ă aflamu din telegramele biuroului de coresp. dela 3 Oct. că „Nord-deutsche allg. Ztg.“ organulu bismarckianu desminte tóte ce s'au scrisu in privint'ă atitudinei guvernului germanu față de regularea succesiunei la tronulu Romaniei; nu e adeveratu, că Germani'ă ar' voi se impedece acést'ă regulare, deórece nici imperatulu germanu nici guvernulu nu s'au potutu senti vreodata chiamati, de-a esercea vreo ingerentia asupra afaceriloru esclusivu interióre ale Romaniei. — Se pare unu momentu, că fól'ă bismarckiana a cautatu ocasiunea de a face o asemenea declaratiune, că se arate Russiei, că pe Germani'ă nu-o dóre capulu de regularea succesiunei la tronulu romanu si că prin urmare nu voiesce a face nimicu nici in favórea ei nici contra ei. Ar' fi bine, déca cancelariulu germanu ar' observá pe viitoriu strictu principiulu acést'ă de neamestecu in afacerile interióre ale principatului. Numai reu se nu-i faca Romaniei, căci la vr'unu bine nici nu se astépta nimenea.

„Romanulu“ promisese că va analisá interesele reciproce economice ale Romaniei si Austro-Ungariei, cu scopu de a poté ajunge la o buna intielegere in cestiunea dunareana. In numerulu seu de Dumineca numitul diaru incepe acést'ă analizare. Estragemu din importantulu articulu alu „Romanulu“ urmatóriele:

„Ce ar' castigá Austro-Ungari'ă, déca ar' ajunge se 'si insuséscă mai totu comerciulu de importu alu Romaniei? Se consemnamu mai antaiu aci formula steriotipa, dér' totu-dea-

una rigurosú esacta, că comerciulu nu este altu nimicu de câtu unu schimb. Condiitiunile in cari se face dér' comerciulu Romaniei este de a dá cereale, animale si câteva materii prime, trebuintióse industriei straine, in schimbulu produseloru industriei manufacturale perfectionate, ce lipsesce tieriei. . . O tíera nu póte se aiba unu importu de o valóre mai mare de câtu valórea esportului seu, căci n'ar' avea cu ce se se achite; si cându intr'unu anu, usandu de creditulu seu, importa mai multu, de buna séma anii urmatori nu póte face astfelu de câtu se importe mai puçinu, pentru că cu diferint'ă intre esportu si importu se se achite de indatoririle luate. In resumatu, unu anu peste altulu o tíera nu impórta de câtu atátu pe câtu espórta. Acést'ă lege nu póte fi infranta, căci nici nu este in puterea unei tíeri de a o infrange, Statulu singuru, prin cheltueli nesocotite si neproductóre, si cá consecintia neaperata, prin imprumuturi disproportionale cu midilócele tieriei, póte sdrunciná acestu echilibru naturalu ce se stabileste de sine.“

„Acestea si numai aceste fiindu condiitiunile in cari se face comerciulu unei tíeri, nu este de ajunsu, că Austro-Ungari'ă se'si propuna a avé in Romani'ă unu esportu de 250 milióne pe anu, in locu de 125 milióne, câtu espórta astadi pentru tíera nóstră; trebuie se cerceteze si cu ce mijlóce va plati Romani'ă acestu esportu austro-ungurescu de 250 milióne. Déca Austro-Ungari'ă ar cugetá se importe in acelasiu timpulu dela noi cereale, vite si materie prime pentru o valóre egala de 250 milióne pe anu, problem'ă ar' fi fórte simpla. Condiitiunile neaperate ale schimbului ar' fi indeplinite; nici o perturbare n'aru mai fi de prevediutu in relatiunile economice dintre ambele state. Casulu nu este inse de locu astufelu: Austr'o-Ungari'ă este ea insasi unu statutu agricolu si temendu-se, că produsele nóstre se nu faca concurentia produseloru iei similare, in locu de a favorisá importulu din Romani'ă, ilu impedia din contra pe câtu póte, cum amu constatatu de mai multe ori că face mai cu séma Ungari'ă cu importulu animaleloru din Romani'ă. Astu-felu, suntemu nevoiti se constatamu cu mahnire că, pe candu importulu nostru din Austro-Ungari'ă cresce in proportiuni fórte mari, esportulu nostru la dēns'ă scade mereu, remane stationaru, séu chiaru descreste: in 1872 elu a fostu de 81,688,383 lei, in 1876 a fostu de 73,790,878 lei, pe candu in 1879 n'a fostu de câtu de 68,856,820 lei.“

„Acum se vede totu ce a castigatu Austro-Ungari'ă prin tratatulu de comeriulu cu Romani'ă. Datele statistice arata, că pe candu pēna la 1875 Romani'ă retragea pe fiacare anu din Austro-Ungaria fólse insemnate, prin prisosulu esportului asupra importului, dela 1875 încóce Romani'ă a devenitu, economicésce vorbindu, tributarea Austro-Ungariei pentru mai multe diecimi de milióne pe anu, prin coversirea valórei importului asupra valórei esportului. . . Noi credemu, că nu este de ajunsu barbatiloru de Statu ai Austro-Ungariei se se felicite, că au ajunsu intr'unu anu ordinaru, cumu este anulu 1879, se esporte in Romani'ă produse de o valóre aprópe indouita de câtu importulu ce lu facu din Romani'ă. Ea trebuie se se intrebe, cu ce póte Romani'ă se platéscă acestu deficitu; trebuie se se intrebe asemene, déca ea va mai putea se urmeze de a duce multu timpulu acést'ă sarcina, care tinde a se ingreuiá din anu in anu.“

„Din acést'ă esaminare a cestiunii ar' nasce negresitu convingerea pentru barbatii de statutu ai Austro-Ungariei, că déca ar' ajunge se monopolizeze comerciulu Romaniei, departe de a castiga ceva, din contra ar' perde: luandu-ne midilócele de a gasi in relatiunile nostre comerciale cu alte state o compensare a deficitului relatiuniloru nóstre cu Austro-Ungari'ă, acestu statutu ar' fi redusu a nu mai poté esportá in curéndu in Romania de câtu ecuivalentulu esportului nostru la dēnsa.

O intrevorbire cu d. B. Boerescu. — Amu a-nuntiatu in numerulu trecutulu pe scurtu sensulu intrevorbirei, ce a avut'ó d. Boerescu c'unu redactoru alu diarului „Die Presse“ din Vien'ă. Estragemu dupa „Presse“ inca unele momente mai remarcabile din acea conversatiune. Dupa ce d. Boerescu a accentuat, că ar' fi fostu mai bine, că cestiunea se se rezolveze asia, că se nu vatame interesele materiale ale Romaniei séu chiaru drepturile ei de suveranitate.

D. Boerescu dise mai departe, că greutatile se potu delaturá numai prin concessiuni reciproce. Intrebatu, déca nu opositiunea esplotandu astfelu de concessiuni ar' agravá situatiunea ministerului si póte si a Domnitoriului, d. Boerescu respunde, că guvernulu actualu scie se supórte atacurile contrariiloru sei cu-o nepasare constitutiunala. Intru ceea

ce privesce atacurile indreptate in contra persónel principelui, cari pēna acumu n'au pornitu decâtu numai dela nesce ambitiosi, orbiti si retaciti, apoi ele sunt condamnate in tóta tíer'ă in modulu celu mai aspru. Principele dispune in gradulu celu mai mare de amórea si admiratiunea supusiloru sei, in-cátu este o proba urita de convingerea si marimeá unui partidu, candu elu se vede nevoitu a amestecá persón'ă stapanitoriului tierii in discussiunile de tóta diu'ă. — Redactorulu fóiei vienesse adresá in fine d-lui Boerescu intrebarea:

„Dér' intru ceea ce privesce atitudinea opiniunei publice față cu Austro-Ungari'ă? — „Cátu pentru acestu punctu, dise diplomatulu romanu, apoi ve voiu respunde bucuros dupa propriile mele vederi. Ve este negresitu destulu de bine cunoscutu, că acum câteva ani chiaru, amicii Austro-Ungariei erau in minoritate in opiniunea nóstră publica. A trebuitu se suportu multa vreme cu mai multu din partisanii mei cá o imputare complimentulu de austrofilia ce mi se facea, dér' evenimentele politice din acesti din urma ani si perspectiv'ă, care se deschide póte pe viitoriu pentru tíer'ă nóstr'ă, au facutu că majoritatea opiniuniloru nóstre publice se revina la cunoscintia, că restabilirea unoru relatiuni amicale cu monarchi'ă habsburgica este in interesulu Romaniei. Dér' dupa parerea mea, respandirea si cultivarea cu ingrijire a acestei cunoscintie póte se aiba numai atunđ unu succesu, cându ea va prinde radacini nu numai in guvernulu, ci si in opiniunea publica si nu va fi impedita de influentie esterióre din cutare séu cutare parte. Restabilirea unei intielegeri intre Austro-Ungari'ă si Romani'ă nu póte se fie arangiata cu maiestria, dupa parerea mea, numai de unu ministeru de ocasiune. Pentru cá o asemenea intielegere se fia durabila, apoi trebuie mai antaiu, că ea se fia voita de opiniunea nóstră publica parlamentara, bine intielesu negresitu, că va domni si in patri'ă d-va totu o asemenea convingere si că toti factorii politici mai insemnati din Austro-Ungari'ă voru inlaturá aceea-ce ar' poté se impedece pe Romani'ă dela restabilirea intielegerei. Dér' si in acést'ă privintia am cele mai bune sperantie, de vreme ce am convingerea, că restabilirea unoru relatiuni politice amicale este in interesulu naturalu alu ambelorú State.“

Sunt vreo doué septemani de candu s'ă adunatu consiliulu generalu alu instructiunei in Bucuresci, si-a inceputu siedintiele. S'ă disu, că obiectulu principalu alu consultariloru acestui consiliu ar' fi „reorganizarea investimentului secundaru.“ Cestiunea acést'ă, scrie d. P. S. Aurelian in „Revist'ă Scientifica“, o vedemu, că cade in discussiunea pressei cá din chiaru seuinu, n'amu veditu nici unu regulamentu, câtu pentru intentiunile ce va fi avendu d. ministru alu instructiunei, apoi d-s'ă abia a venitu de eri, i trebuie timpulu, că se elaboreze vr'unu proiectu. Ce discutamu? facemu óre numai teorii? materi'ă s'ă studeatu si restudeatu in tóta Europ'ă, chiaru si in tíer'ă nóstră, materi'ă nu e dér' noua si cu atátu mai reu, déca sunt persónel cari vinu aproposito de ori-ce cestiune si tractéza lucrulu, că cum nici nu s'ar' fi vorbitu despre densulu in tíera. Déca nu se face discussiune teoretica, se face óre practica? Nu, fiindu-că ar' trebui se avemu pentru acést'ă unu proiectu si proiectu nu esista. Cestiunea reorganizarii investimentului secundaru e prea seriósă, pentru că se 'si permita cineva a-o tractá in 2—3 siedintie si acést'ă mai fara nici o pregatire prealabila din partea acelora, cari sunt chiamati a se pronuntia. . .

„Că este trebuintia de reformare, cestiunea este vechia — dice mai departe „Rev. Scient.“ —; inse pentru a reformá trebuie se procedemu regulatu. Si pentru că diaristic'ă a luatú intru câtu-va cestiunea in cercetare, noi amu rugá pe d. ministru alu instructiunii publice se tiena séma de acést'ă pentru a pregati reform'ă in sensulu trebuintiloru tieriei. Proiectele d-sale ar' fi bine se fia date in cunoscint'ă publica, pentru că se fia cercetate si discutate de acei, cari se pricepu in materia. Dupa aceea, pentru că reform'ă se fia asediata pe temelie solida, si pentru că investimentulu se nu mai fia sdruncinatú in toti anii, se se infaçisíeze o lege speciala corpuriloru legiuitórie. O data organizarea hotarita printr'ó lege, ori-care ar' fi deprinderile de prefacere perpetua, totusi schimbarea ar' intem-

mai multe dificultati, fiind-că ori-cum o lege se p^ote schimbá atátu de usioru, cá decisiunea ministeriala.

„Rev. Scient.“ arata, cá déca s'ar' fi t^{ie}nutu mai multu séma de trecutulu si presentulu natiunei romane, de trebuintele sale politice, sociale si economice, cu ocaziunea alátoru „organisasi“, „reorganizari“ cáte-odata si „desorganizari“, nu s'ar' fi fabricatu atátea legi in afara de orce raportu cu nevoile tieriei. D. Aurelianu ne istorisescé spre ilustrarea diseloru sale urmatoriulu faptu caracteristicu :

„Mi-aducu aminte, dice elu, cá acumu vreo-páru-spredecece ani mergendu intr'unu ministeriu si intrebandu pe unu capu de divisiune ce lucréza, bietulu omu 'mi respunse cu multa seriozitate : „ministru mi-a disu, se'i faca unu proiectu de lege asupra venatórei si asupra pes uitului, si me ocupu se i 'lu tornu p^éna in doae dile.“ Bietulu divisiunaru avea dinainte o carticea in limb'a franceza : „Almanaculu venatórei si alu pescuitulu“, in care se aflá unu estrasu din legile si regulamentele privitoare la materia ; elu traducea cu naivitate acelu estrasu — Fapte analóge s'au petrecutu si se petrecu cu ocaziunea alcatuiri de legi multu mai insemnate. De adi p^éna mane cutare impiegatu 'ti „tórna“ ori-ce lege ; si vin'a nu este a lui, cáci asia i se poruncesce. Arsenalulu de legi, de care no-amu folositu si ne folosimu mai multu, este legislatiunea fraucesa, si acést'a, pentru cá cei mai multi dintre noi ne-amu completatu invetiaturile la Paris. Nici cá voimu se scimu de legislati'a austriaca, germana, italiana ; nu t^{ie}nemu séma, de pilda, cá unele din legile Austro-Ungariei merita de a fi consultate de noi, cáci vecinatatea nóstra cu acestu imperiu face, cá p^éna la óre-care punctu se esiste asemenare intre trebuinti si situatiuni“ . . .

„Cauta se recunóscemu“, conchide „Rev. Scient.“ cá acést'a procedere ucide ori-ce organizare. Nu este cu putintia, cá aceea ce s'a facutu airea dupa vécuri de experientia, s^é se faca la noi de adi p^éna mane. Se fimu mai rabdatori si candu ceremu reforme, se nu esigemu, cá s^é se faca in palme, ci dupa t^ota regul'a, cá numai in modulu acést'a se potu face lucrarile seriosu si cu temeinicia!“

Cercetari Istorice.

Raportulu D-lui Nic. Densusianu cátra Academi'a romana despre missiunea s'a istorica in Ungaria si Transilvania.

Domnule presiedinte ! Reintroducendu-me din missiunea istorica intreprinsa in Ungaria si Transilvania, ce ati binevoitu a mi-o incredintiá in sesiunea anului 1878, am onóre a ve presentá aici o dare de séma generala despre cercetarile si descoperirile facute in bibliotecile si arhivele de peste Carpati.

In timpu de 15 luni cátu a t^{ie}nutu missiunea acést'a am cercetatu peste totu 12 biblioteci si 16 archive. Am studiatu peste totu locul diferite colectiuni de manuscrise si documente, ce potu reversá o lumina noua séu se deschida perspective mai vaste in domeniulu istoriei nóstre nationale.

I.

In cátu privesce Revolutiunea lui Horia din anulu 1784, amu fostu fericitu a gasi in Bibliotec'a Academiei si a museului nationalu din Pest'a, precum si in bibliotecile din Clusiu, Alba-Iuli'a si Brasiovu unu numeru insemnatu de relatii contemporane ce p^éna astadi remasesera necunoscutu istoriciloru straini.

Dér' celu mai pretiosu materialu istoricu cu privire la epoc'a acést'a l'am aflatu in archiv'a cancelariei aulice transilvane si in archiv'a comisiunei lancoviciane. Actele descoperite aici ne desvelescu inaintea obiloru o lume cu totul necunoscuta din suferintiele si faptele parintiloru nostri ; ele restórna in modu decisivu retacirile scriitoriloru straini, ce in literatur'a moderna incepusera a luá costumulu adevéruulu istoricu. Mai cu séma suntu memorabile :

Interogatoriulu facutu de contele Iankovits lui Nicola Ursu séu Horia capulu revolutiunei din 1784 ; care contine 118 intrebari si raspunsuri ; interogatoriulu facutu totu de contele Iankovits Capitanului Ionu Closca in 104 intrebari si raspunsuri ; interogatoriulu Capitanului Georgiu Crisanu 47 intrebari si raspunsuri ; interogatoriulu facutu capitanului Ubaru Ursu ; interogatoriulu lui Alesandru Chendi secretariulu lui Horia ; testamentulu lui Horia si Closca scrisu de preotulu Nicolao Ratiu din Alb'a Juli'a, sententi'a originala pronuntiata de contele Iankovits in contra lui Horia si Closca ; sententi'a pronuntiata asupra lui Crisanu dapa mórtea acestuia ; ordinele Imperatului Iosifu cátra contele lancovits, cátra guvernulu transilvanu, Cancelari'a aulica, comandantii militari din Bud'a si Sibiu, t^ote in cestiunea revolutiunei horiane : rapórtel contelui Iankovits, ale guvernului transilvanu si Cancelariei aulice cátra monarchulu

Iosifu II, totu in acést'a materia : plansorile Romaniloru si ale clasei feudale din Transilvania adresate imperatului Iosifu si contelui Iankovits ; investigatiunea facuta de consiliarulu Michaiu Brukenthal cu privire la cauzele acestei revolutiuni ; listele romaniloru, cari in urm'a acestoru evenimentu au fostu scosi din Transilvania d'impreuna cu familiile lor si colonisati in t^{ie}nutulu Panciovei ; relatiunile Episcopului romanu Gedeonu Nichiticiu despre activitatea s'a intru liniscirea Romaniloru : circularile si scrisorile lui Horia adresate cátra poporu si diferite persóne. Valóre importanta istorica posedu si actele, ce le am aflatu in Archiv'a Consiliului de Locotenentia din Bud'a ; in Archiv'a Comitatelor Orade, Clusiu si Dev'a ; in Archivelé Primariei si ale Comandei militari din Alba Julia ; in Archiv'a Primariei si Univeritatii sasesci din Sibiu ; in Archivelé bisericiloru romanesci din Abrudu si Campeni — cari t^ote p^éna asta-di nu au fostu de locu scrutate in directiunea acést'a.

Am colectatu cu raportu la revolutiunea lui Horia peste optu sute documente diferite ce puse fácia in fácia presinta o iéona cu multu mai clara si mai vasta despre fazele si ideile acestei miscari ; ba, totuodata ele ne ofera in privint'a tieranului romanu unu materialu etnologicu f^orte pretiosu.

In fine pentru a nu lasá nimicu, ce p^ote reversá o lumina in relatiunile timpiloru de atunci, amu caletoritu si studiatu localitatile ce au fostu teatrulu evenimentelor mai insemnate, cumu suntu : Slatna, Abrudulu, Carpenisiulu, Campeni, Albaaculu, Bucesiulu, Michalenii, Cristiorulu, Bradulu, Mestécanulu si Valea Caianului. Am culesu in cátu 'mi-a fostu posibilu traditiunile pastrate si astadi in poporu despre intemprările de atunci si in modulu acést'a 'mi-a succésu a termina missiunea cu rezultate ce au intrecutu t^ote asteptarile mele.

(Va urmá.)

Cutremuru de pamentu in Ardealu.

Dumineca diminetia in 3 Octobré st. n. s'a cutremuratu pamentulu mai in t^ota partea de média-nópte a Transilvaniei. Pe la 10 óre diminetia primiramu dela T u r d'a urmatórea telegrama espedata de acolo la 8 óre dimin. :

„Astadi diminetia dupa 6 óre avuramu a ci „unu mare cutremuru de pamentu, „durandu 5 secunde in urm'a caruia au „crepatu case si biserici.“

Aflamu cá si la Sibiu, la Sighisió'r'a si la Blasiu s'au semtitu acestu cutremuru. Dupa cum scrie „Sieb. d. Tgbl.“ la Sibiu se pare, cá cutremurulu a fost mai puçinu vehementu, de cátu in alte locuri, cáci nu a causatu nici o paguba. Elu s'a intempratu la 6 si 46 min. dimineti'a si s'a manifestatu prin trei sguduituri de pamentu in timpu de vreo 10 secunde. La Blasiu, se anuntia, cá au crepatu câteva case in urm'a sguduiturei. Cutremurulu a fost acompaniatu de unu vuetu pe sub pamentu, care nu se p^ote descrie si care a duratu aproape o minuta. Clusiulu a fost destepatatu din somnu prin câteva sguduituri puternice, cari au facutu se zuruie ferestrelé si se jóce paturile si celelalte mobile prin casa. „Kelet“ din Clusiu ne spune, cá multe zidiri inca si din cele mai mari, cá cladirea economica, s'au crepatu de susu p^éna josu, multe cosiuri (hornuri urlóie) au cadiutu. Din Vintiulu de susu i se anuntia acelu diaru, cá acolo cutremurulu a fostu atátu de mare, încátu cea mai mare parte a stucaturei bisericei reformate s'a derimatu si zidirile de pétra au crepatu. La Gherl'a, D. St. Martinu, Tergulu-Muresiului si Sighisió'r'a s'au semtitu asemenea binisiuru cutremurulu. La Bistritia a duratu 20—30 secunde cu mare taria. Chipurile, ogindile si alte lucruri acátiate de parete se clatinau tare si parte mare cadiura josu. In Naseudu inca fú cutremuru. J

Diuarului „Ellenzék“ din Clusiu i se mai telegraféza dela Muresiu-Ludosiu despre unu cutremuru care a duratu 1 minuta si jumetate, mai multe cladiri suferindu paguba. La Kocsárd si la Capusiu s'au facutu mari crepaturi in garele de acolo, in fine au fostu destepatati din somnu si locuitorii dela Reginulu sasescu, multe case au fost sguduite periculosu. Se vede dér', cá cutremurulu s'a estinsu peste t^ota partea de meadia-nópte a Ardealului si este o problema científica din cele mai frumóse de a cercetá dupa adevérat'a lui cauza. Déca amu fi superstitiosu amu vedé in acestu cutremuru semnalulu, cá se apropia tempuri viforóse pentru tíera.

Diverse.

[Dela societatea etnografica din Paris.] Citimu in diarulu macedo-romanu „Frutilia intru Dreptate“ : D. V. A. Urechia, care a

fostu presiedinte alu Congressului etnograficu din Paris, fú onoratu de Congressu cu asediarea bustului seu in sal'a siedintelor societatii etnografice din Franci'a. Er' pentru lucrarile ce a presintatu la Congressu despre tierile Romanesci consiliulu centralu i-a datu medali'a cea mare de bronzu.

(Albumulu Macedo-Romanu) inaintéza rapede. P^éna la 15 Septembé — scrie „Fr. in Drept.“ se spera, cá se va poté oferi publiculu o carte minanata camu de 30 cóle in folio cu numeróse ilustratiuni. Credemu, cá acést'a carte va fi f^orte frumósa, cumu nu s'a mai tiparitu in tíer'a romanésca.

[Domnitoriulu Carolu in strainatate.] In cursulu septemanei trecute M. S. R. Domnitorulu a primitu in castelulu dela Weinburg, mai multe visite de distinctiune, intre care si pe d. colonelu de Blankeusee, comandantulu regimentulu Mariei Sale Regale, Nr. 9, de dragoni, din armat'a imperiala germana, care a venit in adinsu de la Metz pentru a se presentá si ai supune raportulu regimentulu. La 12 ale curentei, M. S. R. Domnitorulu insocitu de AA. LL. Principele si Principesa Fredericu de Hohenzollern au visitatu pe A. S. R. Marele Duce de Baden, la Mainau, pe laculu de Constanti'a, resiedinti'a de véra a Altetiei Sale Regale. M. S. R. Dómn'a, terminandu'si cur'a, ce a fostu silita a face la Amsterdam, din caus'a ostenelei caletoriei, este asteptata la Weinburg, in cursulu acestei septemane, unde va petrece vr'o cáte-va dile si in urma Mariele Loru Regale se voru pregatí pentru a se întórce impreuna in tíera.

(Comassatiunea) are s^é se faca si in comun'a Sais langa Sighisió'r'a, majoritatea locuitoriloru inse se opune energicu. „Tel. R.“, afla cá in 23 Sept. esindu in fácia loculu comissariulu Szekely, satenii numai decátu au inceputu a trage clopotele, poporulu alergá din t^ote partile, cá pló'i'a spre scóla, unde adunandu-se o multime de ómeni era pe aici s^é se nasca unu escesu teribilu, déca comisariulu nu se intrepunea, cá se domoleasca spiritele infuriate.

[Preturiile tabacului urate.] Earasi s'au urcatu preturile la tutunurile de urmatórea cualitate : 500 gr. Pursiceanu 3 fl. 50 cr. ; 500 gr. Kir 4 fl. ; 500 gr. Bafra 3 fl. 50 cr. ; 400 gr. Samson 3 fl. 50 cr. ; 500 gr. tutunu turcescu de celu mai finu in cassette 8 fl. ; 250 gr. Sultanu turcescu 5 fl. ; 125 gr. Kir 1 fl 5 cr. , 125 gr. Pursicianu 92 cr. ; 35 gr. Ardeleanu 14 cr. Acést'a cátu privesce cualitatile de specialitate. Cualitatile, ce se vendu prin trafice inca s'au scumpitu : 30 gr. Asiaticu costa acuma 16 cr. ; 30 gr. Macedonianu 22 cr. ; 125 turcescu-finu, care era mai inainte 1 fl. 38 cr., se vinde acuma cu 1 fl. 55 cr. ; 125 gr. Seraglio 1 fl. 5 cr. ; 125 gr. Indigenu 15 cr. Mergendu totu asia crescendu, tutunulu va se ajunga mai scumpu cá safranulu si cu metodulu acést'a se potu intiarca inca toti fumatorii, si cei mai passionati, mai cu séma, déca cum s'a intempratu p^éna acuma, cualitatile voru deveni mai rele in mesur'a, in care se scumpescu. Cine dice cá nu progressamu ?

(Cá inspectori generali ai armatei romane) pe anulu 1880 au fostu numiti de consiliulu ministriloru, sub rezerv'a inaltei aprobari a M. S. R. Domnului, urmatorii : Generalulu de divisie Alexandru Cernatu, generalii de brigada : Alex. Radovici, Alex. Zefcari, Dum. Racoviti'a, George Manu, Mihailu Cerkezu si George Anghelescu, apoi colonelii : Alex. Anghelescu, Eraclie Arionu, Alex. Gramont si Victor Cretianu. Pentru a se poté concentrá t^ota activitatea inspectoriloru generali in circumscriptiuni determinate si a impuntá totodata perderea de timpu prin transporturi nefolositoare, consiliulu ministriloru a hotaritu, cá teritoriulu tieriei s^é se imparta in diece circumscriptiuni fise de inspectiune specificate in „Monit. of.“ Numirea d-loru inspectori generali pe circumscriptii se va face prin osebite ordine personale, candu li se voru tramite si instructiile necesare. Epoc'a inceperii inspectiiloru se va face cunoscuta prin ordinu circularu.

[Taber'a dela Cotroceni] care a fostu stabilita cu scopu de a instrui soldati din t^ote corpurile in manuearea noveloru arme, ce s'au impartitu la armata, fú disolvata, dupa ce ministrulu de resbelu se convinsu in persóna despre progressele facute. Soldatii s'au reintorsu la regimintele lor si voru avé acuma se instrueze pe camaradii lor in manuearea armei. — In taber'a construita la Roman (Moldov'a) se voru concentrá,

cum se anuntia, pēna la 15 Octobře 7000 de ómeni.

[Sultanulu cãtra Pap'a.] Sultanulu Abdul Hamid a adresatu cãtra Pap'a Leo XIII scrisórea urmátore: „Inaltiatului, nobilelui si iubitului nostru amicu Leo XIII! Am primitu cu placere amicabil'a scrisóre si presente pretiósce, ce mi le-a tramisu Sanctitatea Vóstra prin Monseñiorulu Vanutelli, cá dovada a amicie Vóstre sincere pentru mine. Precum supusii mei fideli, cari se tienu de religiunea catolica, sunt tractati cu-o drep-tate, recunoscuta si de Sanctitatea Vóstra, totuasia me ocupu naturalminte si de binele tuturor supusilor mei, cari isi implinescu datori'a cu fidelitate indatinata. Multumescu viu Sanctitatii Vóstre pentru simpatia si simpatia si amicitia sincera ce mile esprimati, asia si pentru scrisórea Vóstra si pentru presentari, si Ve rogu totodata a crede dorintelor, pe cari nu incetu a le nutri pentru glori'a si vieati'a Vóstra indelungata. Speru, cá 'mi ve-ti dovedi si in viitoriu, cá in trecutu bun'a Vóstra amicitia. Abdul Hamid.“ —

(O ceta de ciobani transilvaneni) scrie „Cultur'a“, trecetori cu oile la vale, in diu'a de 29 Augustu din caus'a pasiunei in trecere a oiloru au inceputu o lupta cu mai multi locuitori din comun'a Paduretiu, plas'a Cotmeana din acestu judetiu si cu servitorii arendasiului mosiei, din care lupta cati-va din ciobani au cadutu inpuscati, ear' unii din locuitori au primitu sdravene lovitori de ciomege din partea ciobanilor; unulu din acestia, primindu mai multe alice in peptu, a fostu tramisu in cautarea spitalului. Darea cu pusc'a s'a facutu de cãtra unu grecu, servitoriu alu arendasiului acelei mosii.

(Otraviti din caus'a buretiloru.) — Vineri, — scrie „Curier. Bal.“ din Iasi — nisce locuitori de pe strad'a Podulu-Lungu, intre cari o femea numita Paraschiv'a Stamboliu, cu o cumnata a ei, unu copilu si doi straini, mancandu nisce bureti din gradin'a femeii de gazda numita mai susu, si buretii fiindu otraviti, lea causatu mórtea la cei trei d'antai, ear' cei-lalti doi sunt fórte gravu bolnavi. Ar' fi bine cá se fia mai precauti ómenii in privinti'a acestoru mancaru, abtienendu-se de la ele, séu, déca voiescu a manca numai de cãtu ciuperci si alte plante de aceasta specie, sè le tiena mai antaiu vr'o 12 óre in apa amestecata cu otietu care are proprietatea de a le purificá de veninulu, ce contieniu.

(Muntele celu mai inaltu din lume) s'a descoperitu de curendu si se numesce Hercules, in insul'a Nou'a Guinea (celu mai mare archipelagu in Oceanulu pacificu; consista din insul'a principala cu acelasi nume si de grupele miceloru insule ce o incungiura, avendu o intindere de 716,000 kilometre séu 13,000 mile patratre.) Acelu munte are o inaltime de 32,786 de picióre séu aprocsimativu 5560 stanjini, pe candu muntele Everest din Himalaya, care era privitu pēna acumu de celu mai inaltu, nu are de cãtu o inaltime de 29,002 picióre. „Hercules“ este situatu cam in centrulu insulei si descoperitorulu lui, capitanulu I. A. Lawson, raportéza, cá urcandu-se pe densulu inpreuna cu unu altu omu, la inaltimea de 25,314 picióre, a inceputu sè 'i curga sange din nasu si din urechi, astfelu, cá nu le erá de ajunsu sè respire aerulu, ci erau nevoiti se'lu inhape. (Resb.)

(Vieatia lunga.) In Iassi a muritu de curēndu o Evreica in etate de 115 ani. Ea era din tineretia fórte seraca si traiea in lipsa, ba de multeori rabdá chiaru fómce, locuiea intr'o odaitia scunda si umeda si totusi a ajunsu la o etate atãtu de inaintata.

(Banditul Sub-dulah Arabu a Selim cu band'a s'a.) „Romani'a trans-dunaréna“ publica sub acestu titlu urmátorele: O banda de tâlhari spaimautéza de 6 luni Dobrogea. Capetenia lor este Sabdulah Arab Selim, unu arabu de-o deosebita selbatecime; elu a comisu fapte ingrozitóre in Bulgari'a, de unde a fugitu si a venitu aici in capulu a 40 banditi turci in primavéra anulu curentu in apropiare de Mangali'a, judetiulu Constanti'a. Banditul Arabu a fostu deja prinsu de doue ori in Dobrogea, déru a reusitu se fuga si se preambila acum in apropiare de Babadag cu vr'o 15 turci, tovarasii sei. — In diu'a de 25 Augustu espiratu intre órele 3—4 p. m. soçi'a lui Stoi Nedelcof, care poseda o móra in apropiare de comun'a Ali-Bei-Kioi, observase, cá turci necunoscuti se apropiu de móra. Intre acei Turci era si unu arabu. Soçi'a lui Stoi, care era deja informata despre acést'a banda s'a speriatu la vederea acestoru banditi si dise servului ei: éta vinu 4 turci si intre ei se disinge si unu arabu; ea esprimandu frica a disu, ca acesti turci trebuie se fia tâlharii cu arabulu lor, care au

spaimentatu localitatea si barbatulu meu lipsesce de a-casa. Servitorulu respunde: nu te speria, cá acestia nu suntu hoti; apoi slug'a se duse in gradina, éru feme'a remase in casa, unde peste câte-va minute se pomeni façiã in façiã cu Arabulu si tovarasii lui. Arabulu spūne cá este tramisu din partea autoritatiloru, cá se urmarésca nisce bande de tâlhari si cu ocasi'a acést'a intreba, unde este Stoi. Ei informati, cá Stoi lipsesce, au inchisu intr'unu hambaru pe femeia si servitoru si pe doui romani sateni, cari venisera la macinatu, apoi cautandu pretutindenea si negasindu nici unu banu, s'au ascunsu in burieni standu pēna ce sosi si Stoi spre séra singuru. Nu apucá se intre in casa si la momentu fū inconjuratu de banditi. Ei, dupa ce-lu desarmara, cautandu'lu gasira asupra'i 22 napoleoni si 5 ruble pe care, 'i-a luat. Nemultumiti cu cãtu au gasitu si presupunendu, cá mai are bani, l'au dusu in padure, cá se'lu tortureze, sperandu, cá prin asemenea mijlóce voru scóte si alti bani. VEDIENDU cá nici prin asemenea mijlóce nu reusiescu, l'au spusu se se pregatésca de mórte, aratandu si loculu unde va fi ucisu. Stoi remasese incremenitu si nu facea de cãtu sè inchiná, éru tâlharii tineau consiliu, déca trebuie séu nu omoritu, trei din tâlhari era de opiniune se'lu lase cu viatia si arabulu, de a'lu omori. Doui din tâlhari si cu soçi'a arabului fiindu prinsu suntu arestati la Babadag, si alti patru la Macin. Speramu, cá prin activitatea ce desvólta administratiunea judetiuului Tulcea va prinde si restulu bandei dandu-o pe man'a justitiei. Speramu cá in curendu vomu fi in stare se damu informatii mai detaliate lectoriloru nostri in privinti'a capului bandei.

Revista bibliografica.

(Elemente de aritmetica pentru incepatorii din scólele primare) de P. Dim'a prof. de matem. si de fisica la gimnasiulu romanu din Brasiovu, este numele unei mici cárticele esite de curēndu din tipografi'a Löw Gerula & Comp. de aci. Materialulu, ce contiene este acel'a, ce se preda incepatoriloru din anulu primu si alu doilea din scólele primare, adeca calcululu aritmeticu cu numerii 1—10 in anulu primu si cu 10—100 in anulu alu doilea. Acést'a carticica este incontestabilu cea mai perfecta si mai metodica din tóte, cáte au aperutu pēna acum pe acestu terenu in literatur'a romanésca. Ea resolve pe deplinu scopulu, ce l'a avutu d-lu autoru in vedere: acela adeca de a pune pe invetiatorii scóloru primare in placut'a positiune de a puté initia pe elevii loru in gréu'a sciintia a numeriloru intr'unu modu fórte usioru, fara de a perde vreodata din vedere cerintiele impuse de pedagogia pentru natural'a desvoltare a resonamentului, fora care in asta sciintia ori-ce progresu realu este imposibilu. Metodulu urmatu de d-lu Dim'a in carticic'a s'a este in adeveru astfelu, încãtu, déca d-nii invetiatorii voru urma consiliulu, ce li-lu dá in prefacia: de a nu merge mai departe pēna ce nu voru fi cãpetatu deplin'a convingere, cá maiortatea scolariloru a intielesu pe deplinu cele propuse, este preste putintia de a nu face pe fragedii copiasii se 'si formeze notiunile cele mai esacte atãtu in privinti'a numeriloru cãtu si-a diverselor operatiuni de calculu.

Spatiulu nepermitiendu-ne a intrá in detalii, credemu de datori'a nóstra a atrage atentiunea d-loru invetiatorii asupra unei mici inovatiuni introduse de d-lu Dim'a in manualulu seu. D-s'a urmandu metodulu germanu, de altcum fórte naturalu, scrie la divisiune antaiu divisorulu si pe urma dividendulu. Astfelu scrie pe pag. 3, $1:2=2$ ceea-ce trebuie se se cetésca 1 se cuprinde in 2 de 2 ori séu 1 se póte luá din 2 de 2 ori séu 1 este a dou'a parte din 2 séu jumatare din 2. Ni se pare, cá d-lu autoru numai din nebagare de séma a omisu a dá aceste deslusiri si pe acést'a pagina, precum le dá pe tóte cele urmátore. In interesulu bine intielesu alu invetiamentului popularu, care ne zace fórte la anima, amu dori se vedemu cãtu mai curendu acestu escelentu manualu in manile tuturor copiasiloru de romanu ce ambla la scóla. Nu ne indoimu unu singuru momentu, cá consistoriile nóstre diecesane si archidiecesane, singure responsabile in cele din urma de bunele progrese ale invetiamentului popularu, se voru grabi a introduce in tóte scólele nóstre primare manualulu d-lui Dima indafa ce voru capetá cunoscintia despre aparitiunea lui.

Sciri ultime.

Sibiu 4 Octobře. Printr'o scrisóre cerculara a Metropolitului congressulu bisericescu gr. or. se amana pēna la 1 Octobře anulu viitoriu 1881.

Cu 1 Octobře st. v. 1880 se incepe unu nou abonamentu pe ultimulu cuartalulu la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, alu caroru abonamentu a espiratu cu 30 Septembře st. v. 1880, se binevoiésca a si'lu renoi de cu vreme, pentru cá diariulu se li se póta tramite regulatu.

Domnii noi abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adresele d-loru exactu, aratandu si post'a cea mai aprópe de loculu, unde locuiescu.

Pretiu abonamentului la „Gazeta Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siese luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siese luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siese luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Banii de prenumeratiune sunt a se tramite (mai usioru prin assignatiuni postale) la Redactiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI“ in Brasiovu.

Nr. 8607/880.

Publicatiune.

In urm'a impartasirei comandai cercuale de reintregire a regimentului de infanteria c. r. Nr. 2 din 12 Septembře 1880 sub Nro. 562, are sè se tiena in

18, 19, 20 Octobře st. n. 1880

adunarea de controlla asupra concediatiloru si rezervistiloru cu domiciliulu stabilu pe teritoriulu brasioveanu.

Neexpedandu-se cárti de chiamare, se aviseaza toti concediatii si rezervistii tuturor corpuriloru din armata, ai instituteloru armatei permanente si ai marinei de resbelu, fara distingere, déca respectivii suntu séu nu suntu stabili pe teritoriulu brasioveanu, cu aceea observatiune, cá concediatii si rezervistii din suburbiulu Scheiu au sè se presenteze in 18, cei din Brasiovu vechiu si Stupini in 19, cei din cetate, Blumena, Timisiulu de susu si inferioru, din Dirste, precum si aceia, cari in dilele susu mentionate nu s'au prezentatu, in 20 Octobře 1880 inainte de prandiu la 9 óre in localulu de controlla alu curtiei de politia, aducēndu-si fiecare si pasportulu de militia.

Se observa mai departe, cá acei concediatii si rezervisti, mai departe aceia, cari au intratu mai inainte spre a se cultivá pe terenulu militaru séu au fostu conchiamati la exercitiile periodice de arme, cari in acestu anu au fostu in servitiu activu séu cari se afla in cercetare criminala séu disciplinara, nu suntu obligati de a se presentá la aceasta adunare de controlla din 18, 19 si 20 Octobře.

Acei concediatii si rezervisti obligati, cari nu se presenteaza la adunarea de controlla in susu amintite dile, sunt strictu obligati, de a se presentá la controll'a suppletoria, ce are sè se tiena in 15 si 16 Novembre a. c. in statiunea cercuala de reintregire din Fagarasiu. Acei concediatii si rezervisti obligati, cari nu se presentéza nici la aceasta controlla, neproducēndu unu motivu bine meritatu de scusa, se voru pedepsi conformu prescriptelor penale militare.

Brasiovu 1 Septembře 1880.

3—3 Magistratulu cetatii.

Cursulu la burs'a de Vien'a din 2 Octobře st. n. 1880.

Rent'a de auru un-gara	106.85	Imprumutulu cu pre-miu ung.	107.8
Imprumutulu calioru ferate ungare	121.75	Losurile p. regularea Tisei si a Segedin.	106.7
Amortisarea datoriei calioru ferate de ostu ung. (I-a emisiune)	80.—	Rent'a de harthia aust.	71.0
do. (II-a emisiune)	97.—	„ de argintu „	72.2
do. (III-a emisiune)	83.75	„ de auru „	87.1
Bonuri rurale ungare	94.50	Losurile din 1860	130.5
do. cu cl. de sortare	93.75	Actiunile bancei austr.-ungare	816.—
Bonuri rurale Banat-Timis.	93.50	„ bancei de creditu ungare	247.5
do. cu cl. de sortare	93.—	„ bancei de creditu austriace	279.4
Bonuri rurale transil-vane	94.75	Argintulu in marfuri	—
„ croato-slav.	94.50	Galbini imperatesci	5.6
Despagubirea p. dijm'a de vinu ung.	93.—	Napoleond'ori	9.4
		Marci 100 imp. germ.	58.3
		Londr'a	118.3

Editoru: Iacobi Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a: Ioanu Gött si fiu Henricu.